

IMA

KOVÁCS JÁNOSNÉ SZÜL. KRIZA LENKA FELETT

1890. jul. 27-én.

Isten! örök Felség, örök mindenható hatalom! mennyei édes atyánk! megrendülve állunk e koporsónál, szivünk összerezzen az enyészet e szomoru képénél; gondolataink egymásra tolulnak e sötét valóság előtt!...

Te örök, változhatlan törvényeket irtál világodba. S tudjuk, hogy a mi porból vétetett, bármily szépen is volt alkotva, annak porrá kell lenni; a teremtés remekéül alkotott eme bámulatos alaknak, az emberi testnek is az anyaföldbe, a honnan formáltatott, mit milliard részek összégének mond az emberi nyelv, az ősananyagba visszatérni. Ah de Atyánk! a kezdet és vég közé oda állítottad az életet erőivel, tehetségeivel és vágyaival, törekvéseivel és reményeivel, s felépítesz egy búbajos világot, a sziv világát a rokonszenv és szeretet érzelmeiben; megjelölted a pályát, az időt, a határt, hogy az ember elérje a célját, s lássa boldogságát, vágyainak megvalósulását... Szomoru kép. sötét valóság! Egy gazdag érzelmvilág még ifjusága teljességében kialudva!

Boldog gyermekkor, virágos szép tavasz. Muzsák játszák körül, csókdosva az ajkat. Szelid ének hangján tanulja szeretni a nemest és szépet, költői lélek föllendülésin a magasztost, nagyszerüt, föntségést; házi és női erényeket, a ki ezekben példájával előtte tündököl, ő tőle ismer meg.

...Hű hitves, gyermekek, kikkel megajándékoztad, drága kincsül birják; szivének nemességével ő érettük fog érezni, szeretete melegével őket fogja boldogítani, lelkének szépségét rájuk sugározni, szeretni fog, egy egész életen keresztül szeretni és élve áldozni!

És most oh Isten, édes Atyánk! mind e boldogító reményeknek vége. Elvétetett tőlük az ő szemeiknek kivánsága. Ráfuvallt a szélvész; őszi felhő szállott nyári láthatárra; ködös, borongós lett felette az idő járása. Nem is tisztult többé, nem derült ki a nap. Enyhületet nem hozott a megujult tavasz. Tudomány, szeretet szövet-

keznek érte, hogy megtartsák az életnek, keltsék uj reményre. Mind hiába! . . . Az éjszaka leszáll. A gazdag sziv világa bezárulva; boldog kilátások, szép remények megsemmisülve. Oda a férjnek büszkesége, az édes anyának és jó testvérnek imádottja, oda a szerető jó anya, a tisztelt nő, a társadalomnak kedvelt tagja. A ravatalon nyugszik a költő leánya.

Oh Isten, édes Atyánk! ki mérhetné meg a tenger fájdalmat? A nyomoruság habjai felettük mintegy áradat. Kihez kiáltana e siralom völgyéből a bánattól és bútól terhelt, lesujtott sziv? Kitől remélhet vigasztalást az ártatlan gyermekek keserves panasza, kiknek többé nincsen, nincsen édes anyja, ki őket szivvérevel, odaadó szeretetével táplálja? Kitől a testvér mélységes, néma bánata? Kihez mennénk?! A te kebeledre menekülünk, oh Isten! minden vigasztalásnak Istene. Oh ne hagj el, oh jövel a te szent lelkeddel. Oh küldj világosság-sugárt és láttasd, hogy nem a vak erők véletlen játéka az, a minek áldozatul esett, hanem örök törvényednek kellett itt is bételni; s nem a te gyönyöröséged a sziv világának szétrombolásában és az emberek fájdalmas jajkiáltásaiban, hanem ama változhatlan törvénynek kellett érvényesülni, melyen mozog világod, melynek engedelmeskedik a rét füve és a mező virága, s mely alól nincs kivétel azokra nézve sem, a kiket kevéssel teremtettél kisebbekké az anyaloknál. És jövel a hit mennyei világosságával, jövel és láttasd, hogy az érzelmi és erkölcsi világ, a melylyel minket itt a földön boldogítasz, a szellemi élet, a melyet mibennünk kifejtesz, a külső lét-alak tovatünésével nem fog elveszni . . . Az arczok rózsái elhervadnak, de a lélek szépségei virulnak örökre.

S mindezek által szállits enyhületet, engesztelődést a veszteséget szenvedett keblekbe, tanítsd szent akaratodon megnyugodni, enyhítvén fájdalmukat az őszinte közrészvét által is.

És aztán, oh Isten, édes Atyánk! a ki más vesztesékek után, a legdrágább kincset, a jó nőt és hű bitvest veszítette el; és a ki annyi megpróbáltatást szenvedett, ki egymás után látta eltűnni, sirba szállni szívének szeretteit, s a kinek e fájdalmat is el kell hittel viselnie; és a kik mint igaz testvér és rokonok állják körül a ravatalt, — vedd körül őket gondviselő szeretetteddel, a kicsiny árvákat pedig véd, ápolj és tartsd meg az ő szivök meleg érzelmeivel és gyöngéd gondosságával.

Minket pedig taníts e koporsónál is hittel bizni te benned.

Az elköltözöttnek adj üdvösséget, mi velünk pedig maradjon megtartó kegyelmed.

PÉTERFI DÉNES.

ANGLIAI LEVELEZÉS.

Manchester, 1890. jul. 9.

Hogyan kezdjem levelezésemet, melylyel oly hosszasan szüneteltem és adósa maradtam kitünő folyóiratuknak? Nem rajtam mult, hogy ez így történt, hanem a körülményeken. E levelem már nem Belfastból, hanem egészen angol földről keltezik. Az isteni gondviselés az én sorsomat az unitarismusnak Nagy-Britániában a legtevékenyebb és legfontosabb központjába helyezte.¹⁾ Manchesterben, mint az Unitáriusok évkönyvéből láthatni, tiz unitárius gyülekezet s hozzá még két missioi állomás van; s a tiz gyülekezet közül négy e százév utóbbi negyedében alkottatott, a legutóbbi 1887-ben; s jelenleg is egy újabbnak alakítása van folyamatban. Manchester körül számos unitárius egyházközség létezik, levén e két megye, Lancashire és Cheshire, különösen gazdag, nagy és erős unitárius hitközségekben. Ezelőtt harmincz évvel én is laktam e kerületben, mint-hogy atyám akkor, Manchestertől nyolcz mértföldre, Dukinfield-ben volt pap; s ott történt, hogy én, a kinek más pálya volt szánva, elhatároztam, hogy a Krisztus igaz unitárius hitének papja leszek. Az én sorsom akkor válponton állott; már megnyertem volt az egyetemi fokozatot, az *M. A.*-t s vártam a kinevezést valamely kormányi hivatalra; és ugyanazon reggel, a mikor elhatároztam, hogy pap leszek, érkezett meg a kormány kinevezése számomra. De én megmaradtam elhatározásom mellett, a theologiai akadémiára léptem és a mikor végeztem azt, Lancashireben kezdettem papságomat. Sohasem bántam meg, hogy így határoztam. És ha valamit most sajnálnom lehet, azaz hogy többé nem viselem a tényleges papságnak terhes, de gyönyörűségei igáját. Bocsánat ez önéletirati vonatkozásért. Ezzel csak azt akartam kifejezni, hogy mindamellett is, hogy Belfastot, hol eddig életem legjobb és legboldogabb napjait töltöttem, nagyon szerettem, Manchesterbe helyezve át, úgy szólva, haza jöttem.

Azok az események, melyek az utóbbi két év alatt történtek, főképpen dr. Martineau Jakab nagy nevével vannak kapcsolatban. Erkölcs- és hit-bölcséleti közelebből megjelent három nagy munkája, nevét nemcsak Anglia, hanem Európa elsőrangú íróinak és gondolkozóinak sorába emelte. Meg nem vesztegetve a bámulat által, melylyel neki azok adóztak, kik orthodoxiájukkal dicsekesznek és a

¹⁾ A mint egyik korábbi füzetünkben jeleztük, t. barátunk a missionarusokat nevelő intézet igazgatójává neveztetett ki. Szerk.